

Implementatie dwaaldetectiesysteem

‘Het moet tussen de oren komen’

Demente mensen niet opsluiten achter een dichte deur, maar ze de vrijheid geven om zelfstandig naar buiten te gaan. Voor een wandelingetje op het erf, naar de dieren of voor een sigaretje op de bank in de zon. Het kan op woonzorgboerderij de Hagert, dankzij een dwaaldetectiesysteem. Iedereen is enthousiast en de pers uit binnen- en buitenland reageerde vol belangstelling. Maar voor het zo soepel liep, moesten er wel de nodige hobbels worden genomen.

Harriët Teijen

Locatiemanager Bernadette Baaijens heeft veel gesprekjes gevoerd, heel veel gesprekjes. ‘We werken hier met ongeveer 75 partimers en ook nog zo’n 80 vrijwilligers. Die moesten allemaal met het nieuwe systeem om kunnen gaan. En het ook willen. Want het vraagt wel wat van ze. De implementatie van een innovatie als deze staat of valt met je mensen: daarom hebben we daar veel tijd in geïnvesteerd. Ik kan gerust

zeggen dat we twee jaar bezig zijn geweest voordat alles op rolletjes liep.’

Boerderij met visie

Op woonzorgboerderij de Hagert bij het Gelderse Wijchen wonen 18 dementerende ouderen en 13 mensen met een verstandelijke beperking. Bernadette Baaijens: ‘Veel bewoners komen oorspronkelijk ook uit een landelijke omgeving en we willen hun vrijheid hier

zo min mogelijk beperken. We hebben een groot erf met vijf hectare land erachter, we hebben dieren, een fruitboomgaard, een grote kas en een moestuin. Je wilt dat je bewoners daar optimaal van kunnen genieten. Via een student die onderzoek deed naar domotica hoorden we over dit dwaaldetectiesysteem van VieDome. Het idee sloot aan bij onze visie en we besloten om pilotlocatie te worden. Dwaaldetectie was er al wel meer, maar voor zover ik weet waren wij de eerste in Nederland waar het ook buitenshuis werd ingezet. Onze bewoners kunnen met dit systeem zelfstandig naar buiten, in direct contact met de openbare weg.’

Hoe werkt het?

‘De bewoner krijgt een ‘tag’ in de hak zijn schoen: een zendertje ter grootte van een rijksdaalder. Het zendertje is gekoppeld aan de naam van de drager en bevat informatie over diens bewegingsvrijheid. Er zijn twee zones. De eerste loopt tot aan de voordeur. Mag de bewoner naar buiten dan gaat de deur vanzelf open als hij nadert. Zo niet, dan blijft de deur gesloten. De tweede zonegrens is buiten, aan de rand van het erf. Als de bewoner voorbij die grens loopt, gaat de pieper van de dienstdoende verzorgende af. Die ziet dan om wie het gaat en kan een inschatting maken of er actie moet worden ondernomen.’

Vrouwen en techniek

‘Op de Hagert werken vrijwel alleen maar vrouwen. En het cliché is waar: vrouwen en techniek gaan niet altijd

Locatiemanager Bernadette Baaijens van woonzorgboerderij de Hagert.

MONIQUE STIJNS WERKT VANAF DE EERSTE DAG MET HET DWAALDETECTIESYSTEEM OP DE HAGERT:

‘In het begin was het wel wennen dat onze demente bewoners zomaar ongezien naar buiten konden lopen. De collega’s zagen dan ook allerlei problemen opdoemen. Maar ik denk liever in oplossingen dan in problemen. Een mooi voorbeeld is ons bushokje. Demente mensen hebben soms het gevoel dat ze weg moeten, met de bus mee naar huis. Via via kwamen we in contact met iemand van een busmaatschappij die ons een echt oud nostalgisch bushokje kon leveren. Dat staat nu op het erf, compleet met een buspaal met daarop: ‘Lijn 10 – De Hagert’. We verwachtten dat mensen daar zouden gaan zitten in plaats van doorlopen naar de weg. Uiteindelijk bleken ze dat niet te doen, maar wel roept het hokje veel gespreksstof op bij de mensen en dat is ook positief. Uiteindelijk hebben de kippen het hokje ingepikt als vaste zitplaats.’

even goed samen. De eerste maanden haperde die techniek nog regelmatig en stuitten we op allerlei praktische problemen. De eerste tags bleken bijvoorbeeld niet stevig genoeg en braken als mensen erop liepen. Toen legden we ze onder een inlegzooltje, maar die werden vies en gingen stinken, waardoor het personeel geen zin had om ze te gebruiken. Vervolgens zijn we op zoek gegaan naar een schoenmaker die de tags kon inbouwen in de hak van de schoen. Voor al dat soort problemen zijn opgelost ben je zo een aantal maanden verder.’

Vertrouwen opbouwen

‘Maar de grootste uitdaging bij de implementatie was niet de techniek, maar het meekrijgen van de mensen. Dit systeem maakt het werk namelijk niet direct eenvoudiger. Het is zelfs extra werk, want als iemand aan de wandel gaat en te ver afdwaalt, moet je er achteraan. En soms weer, en weer. Terwijl

je nog vijf andere mensen hebt waar je verantwoordelijk voor bent. Je moet leren inschatten wanneer je moet ingrijpen: je hebt meer verantwoordelijkheid. En er is een zeker risico, want je hebt de mensen niet meer constant in het vizier. Een hark op het erf, een struikelpartij: er kan altijd iets gebeuren. Het is dus niet gek dat sommigen huiverig waren om hiermee te gaan werken. Er hoefde dan ook maar iemand te roepen: ‘Het systeem doet het weer niet’ en het ging als een lopend vuurtje rond. Terwijl het meestal niet aan het systeem, maar aan de gebruiker lag. Pieper niet opgeladen, de bewoner stond niet dicht genoeg bij de deur om het systeem te activeren, dat soort dingen. De kunst is dan om steeds weer positieve aansturing te geven. Mensen bij elkaar roepen en ze onze visie en de meerwaarde van het systeem weer voor de geest brengen. We zeggen altijd: het is niet erg om fouten te maken, werken is leren. Dat vertrou-

wen opbouwen is heel belangrijk en daar hebben we dan ook veel tijd en aandacht aan besteed.’

Vragendoosje

‘Behalve vertrouwen opbouwen en positieve aansturing geven moesten we de risico’s afdekken. Daarom hebben we ons nieuwe beleid vooraf met de Inspectie besproken. De afspraken worden per bewoner vastgelegd in het zorgdossier in samenspraak met de familie en de verpleeghuisarts. Tot slot heb ik, eenvoudig maar doeltreffend, in elke woning een doosje neergezet waarin medewerkers hun vragen en opmerkingen rond het systeem kwijt konden. Eens per week namen we al die briefjes door in het teamoverleg. Zo konden medewerkers erop vertrouwen dat hun vraag niet bleef liggen. Er kwamen vanzelf minder briefjes: na een jaar bleven de doosjes leeg en hebben we ze weggehaald.’

In het zonnetje

‘Inmiddels is er geloof ik niemand meer die moeite heeft met de dwaaldetectie. Je moet wel alert blijven, want zodra er een bewoner op de openbare weg verzeild raakt, steekt de discussie de kop weer op. Maar we zijn nog steeds enthousiast als we merken dat een bewoner die onrustig is zelf naar buiten gaat en daarvan opknapt. Vroeger stond zo iemand aan de gesloten deur te rammen en werd nog onrustiger. Een ander blijkt het goed te kunnen vinden met een bewoner van een andere woonunit en wandelt daar op eigen houtje naartoe. Dat hadden we zelf nooit verzonnen. En als je ziet hoe ze buiten in het zonnetje zitten: gewoon omdat ze daar zelf op dat moment zin in hebben, dan is dat toch genieten?’ ■